

Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 2012

BENGT Å. BENGTSSON

Bengtsson, B.Å.: Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 2012. [Remarkable records of Microlepidoptera in Sweden during 2012.] – Entomologisk Tidskrift 134 (1-2): 11-24. Uppsala, Sweden 2013. ISSN 0013-886x.

This is the 40th annual presentation of remarkable records of Microlepidoptera in Sweden.

The weather during 2012 was very unfavourable and only occasional migrations were observed.

So far 1740 species of Microlepidoptera are recorded from Sweden. One specimen, believed to represent an undescribed species of the genus *Incurvaria* (see Svensson 2009), has shown to be an aberration of *I. oehlmanniella* (Hübner, 1796).

However, five species are recorded new to the indigenous fauna of Sweden but three of them are the result of identifying sibling species. *Argyresthia svenssoni* Bengtsson & Johansson, 2011, a northern species easy to confuse with *A. glabratella* (Zeller, 1847), was not included in the report from the last year and therefore presented here for the first time in this series of annual reports. *Phalonidia udana* Guenée, 1845 was earlier regarded a synonym of *P. manniana* (Fischer von Röslerstam, 1839) but recently distinguished as a good species (Mutanen et al. 2012a). It seems to be widespread over the whole of Sweden, yet, still with gaps. *Epinotia cinereana* (Haworth, 1811) was separated from *E. nisella* (Clerck, 1759) (Mutanen et al. 2012b), both probably occurring in the most of Sweden. In the province of Halland in the southwest of Sweden *Nemophora congruella* (Zeller, 1839) was discovered new to Sweden and is assumed to be a newcomer. Finally, on the island of Gotland, *Bucculatrix ulmifoliae* (M. Hering, 1931) was first revealed by the mines of larvae already in 2010 and two specimens hatched from these. It was during 2012 confirmed to be a habitant in the place.

Stenoptilia pneumonantes (Büttner, 1880) has been considered extinct from Sweden (Gärdenfors ed. 2010) but photographs were unexpectedly taken already in 2009 of an adult moth and some eggs of this plume moth, but no voucher specimen was kept. In 2012 the occurrence was definitely verified by collecting a few specimens. The habitat was a shore bog at a small lake in the province of Småland. The host of the larva, *Gentiana pneumonanthe*, was growing at the location.

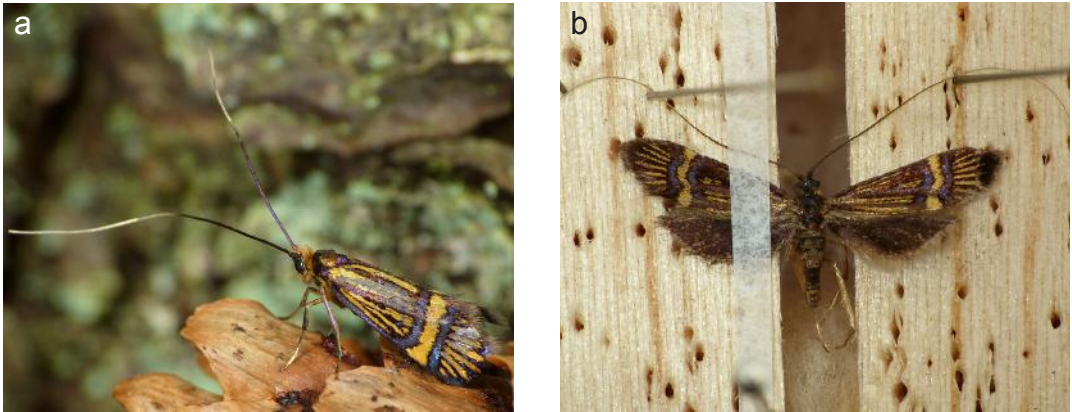
Cacoecimorpha pronubana (Hübner, 1799) [1019a] was found indoors in Stockholm but considered introduced. This was the first record from Sweden.

Bengt Å. Bengtsson, Lokegatan 3, SE-386 93 Färjestaden, Sweden; bengt.a.bengtsson@gmail.com

Detta är den 40:e årsrapporten om anmärkningsvärda småfjärilfynd i Sverige. Under 2012 påträffades två nya småfjärilsarter för Sverige och tre andra har utskilt som dubbelarter till redan välkända arter. I och med detta har 1740 småfjärilsarter påträffats i landet då fem arter har tillkommit men en har strukits.

Dispositionen i denna rapport är den tradi-

tionella. En kort resumé över vädret följs i ett särskilt avsnitt av arter som är nya för landet eller särskilt intressanta. Därefter följer ett kort kapitel om immigration. Förutom vetenskapliga namn används i dessa avsnitt även svenska namn enligt Svensson & Palmqvist (1990), Bengtsson m.fl (2008) och Bengtsson & Johansson (2011b). Rapporterna om de olika arterna grundas på in-

Figur 1. *Nemophora congruella* barrantennmal. – a) hona. SUECIA, Halland, Simlångsdalen 6.VI.2012. – b) hane, på spännbrädet. Samma plats men 9.VI.2012. – Foto: Ronny Lindman.

Nemophora congruella, – a) female. SUECIA, Halland, Simlångsdalen 6.VI.2012. – b) male, on the setting board. Same place but 9.VI.2012.

samlarnas egna uppgifter. Mer anmärkningsvärda fynd har belagts med autentiskt material eller med entydiga fotografier, publicerade exempelvis på Artportalen. I ett efterföljande avsnitt förtecknas nya landskapsfynd, inklusive sådana som har nämnts under ”Intressantare arter”. Insamlare anges här genom förkortningar enligt ZOO-TAX (Cederholm 1978, 1991) eller annars med hela namnet utskrivet. Insamlingsår anges endast för fynd före 2012. En förteckning över rapportörer följer därefter.

Rapporten bygger på senaste katalogupplagan av svenska fjärilar (Svensson m.fl. 1994), med samma systematik och nomenklatur. Arter, som genomgått revisioner efter 1994, har i vissa fall fått andra art- och/eller släktnamn och då har dessa namn – om de har blivit allmänt accepterade – ersatt de tidigare använda. Katalogens numrering har använts i avsnittet om nya landskapsfynd, där auktorsnamnen har utelämnats, men också i det särskilda avsnittet om intressanta fynd dessförinnan, där katalognumret (kursivt inom klamrar) står efter det vetenskapliga namnet.

Ett varmt tack till alla rapportörer och ett särskilt tack till Tobias Ivarsson, Benny Jørgensen och Ronny Lindman för lån av foton! Fyndrapporter från 2013 tas tacksamt emot av mig helst före 2014!

Vädret 2012

November-december 2011 var temperaturmässigt över det genomsnittliga medan årsmedeltemperaturen 2012 fram till oktober inte avvek nämnvärt från det normala. Nederbörden i den västra och norra delen under 2011 var långt större än det normala liksom under 2012. Nordöstra Norrland fick mer än 50 % över medelvärdena. De relativt stora skiftningarna under vintern och våren kan inte ensamt förklara den synnerligen låga antalet fjärilar som observerades av svenska samlare. Att 2012 även utanför Sverige har varit ett dåligt fjärilsår har bekräftats från flera kolleger i västra Europa. Som en kontrast kan nämnas att Bengt Andersson i Nybro (muntl.) har berättat, att antalet skalbaggar i fällor var 30 % och steklar 50 % över det som observerades under 2011 i Sveaskogs områden i östra Småland, där Bengt har en pågående övervakning av insekter.

Intressantare arter (nya för Sverige fetstilade) *Stigmella lonicerarum* (Frey, 1856) [75], trydvärgmal, är en extremt lokal och sällsynt art, uppenbarligen med mycket speciella krav på sitt habitat (Bengtsson m.fl. 2008). Den är bara funnen på ett drygt halvdussin lokaler i landet och ett par av dem tycks ha gått ut. Ingvar Svensson fann en mina på Fårön 1982 ny för Gotland, men där har den inte återfunnits trots intensivt sökan-

de. Däremot har den för några år sedan uppträtt ganska rikligt med minor vid Bogeclinten, från vilka Benny Jørgensen kläckte fram några exemplar. Under 2012 upptäckte Hans Hellberg tillsammans med Håkan Elmquist gott om minor vid Gnisvärd och södra delen av Tofta skjutfält. Det är tydligen på Gotland arten har sin säkraste förekomst.

Nemophora minimella ([Denis & Schiffermüller], 1775) [124], kärrantenmal, är en mycket lokal art med en disjunkt utbredning i landet. Larven lever antingen på ängsvädd *Succisa pratensis* eller fältvädd *Scabiosa columbaria*. Trots att båda dessa växter är vanliga på Öland är fjärlens ytterst sällsynt där. Hans Karlsson fann 3 ex. vid Lenstad den 21.VII, vilket talar för att kärrantenmalen finns bofast på åtminstone denna lokal. Möjligen har arten haft ett ovanligt bra år eftersom den för första gången även har hittats både på Gotland (KJCS) och i Bohuslän (JOJS).

Nemophora amatella (Staudinger, 1892) [127], sibirisk antenmal, är en mycket vacker och samtidigt vår största antenmal, som ses mycket sällan. Den är hittills bara funnen i Hälsingland, Västerbotten och Norrbotten. Strax öster om byn Yttersta ett par mil väster om Piteå skraphåvade jag vegetationen i en vägsluttning på eftermiddagen den 1.VII, då jag plötsligt var omgiven av ett dussintal snabbt fladdrande antenmalar. På platsen fanns tydligen en eller flera honor som uppvaktades av svärmande hanar. Jag tog in några av hanarna och en hona som belägg. Senare på kvällen fann jag en bit västerut en intressant tall-skvattram-myr nära vägskälet upp mot Åtrask och under kvällen och natten samlade jag där. Min förvåning var stor när jag även här fann några svärmande hanar av *amatella*. Jag tog tillvara på två hanar och en hona. Fyndplatserna gör att man får ompröva de krav (slätterängar) arten tidigare förmodades ha. Att den skulle finnas i myrhabitat var helt oväntat.

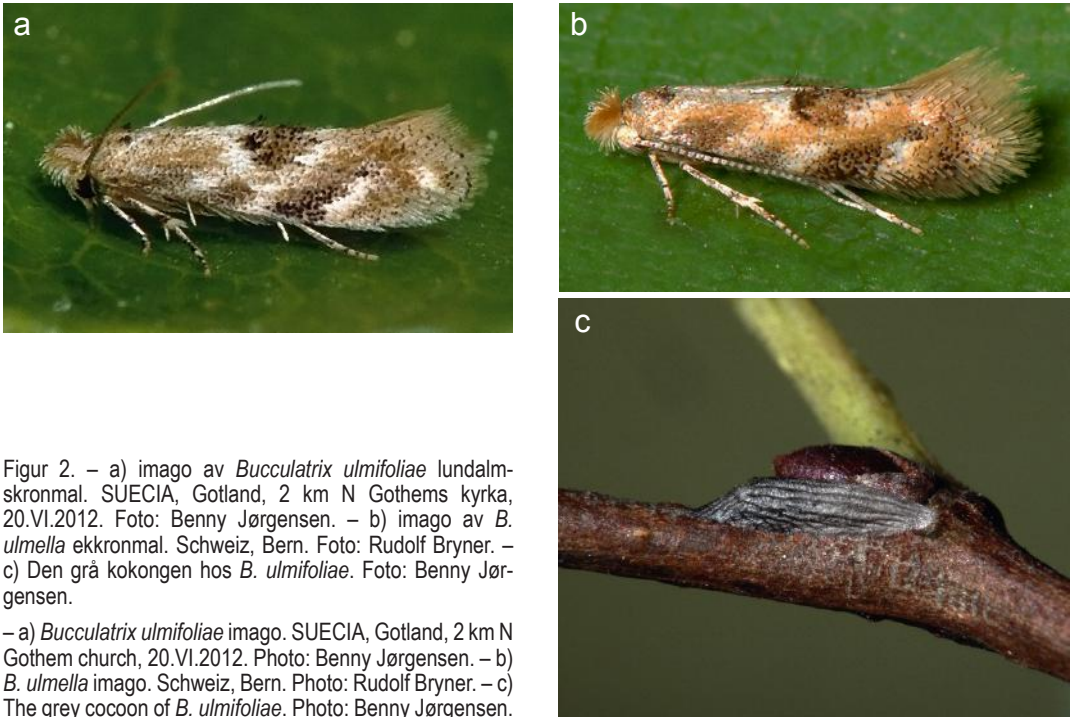
Nemophora congruella (Zeller, 1839) [128a], barrantenmal (Fig. 1), påträffades som ny art för Danmark 1973, men senare upptäcktes ett fynd redan från 1966. Uppenbarligen hade den spridit sig norrut från Tyskland och därefter så småningom nått norra Själland. Inte helt överraskande blev därför det första svenska

exemplaret funnet i Halland på nationaldagen 6.VI.2012 och det var den skicklige fotografen och fjärls-kännaren Ronny Lindman som skickade över ett vackert foto av en hona (Fig. 1a) för bekräftelse. Fjärilen togs inte tillvara, men den 9.VI var Ronny och Göran Snygg på lokalen och fick då fatt på en hane, som hamnade på ett spännbräde (Fig. 1b). Habitatet var en ganska trivial granblandskog med olikåldriga träd. Barrantenmal kan hävas från grangrenar. Själv har jag i Polen funnit den genom håvning under granar. Mer information kan fås i Nationalnyckeln (Bengtsson m.fl. 2008). Barrantenmal har stora likheter med lövskogsantenmal *N. degeerella* (Linnaeus, 1758), som emellertid har längre antenner (både hane och hona) (se Nationalnyckeln). De tydligt blåglänsande längsstrecken utmed framkanten och i mitten av framvingen saknas eller är mindre framträdande hos *degeerella*, och barrantenmalen är dessutom genomsnittligt något mindre.

Incurvaria species ("mysteriemal") rapporterades av Svensson (2009) genom ett fynd av Poul Szyska (Danmark) vid Krokvik utanför Kiruna den 4.VII.2008. Det yttre utseendet liknade ingenting vi kände, men en genitalundersökning av Ole Karsholt, Köpenhamn och en DNA-sekvensering av Marko Mutanen, Oulu har avslöjat vilket art det handlade om. Det var en avvikande form av *Incurvaria oehlmanniella* (Hübner, 1796) blåbärsbladskärare (Ole Karsholt, pers. medd.). Denna "okända" *Incurvaria*-art ska alltså strykas från den svenska listan.

Phyllonorycter populifoliella (Treitschke, 1833), [316a] poppelguldmal, upptäckte Hans Hellberg som ny för Sverige 2010 genom minor på poppel i Uppland (Svensson 2011). Hans erfarenhet är att minorerna är mycket svåra att hitta, kanske pga att de sitter en bit upp i träden. Nu har han och Håkan Elmquist funnit två minor på poppel på Gotland, Tofta, Gnisvärd den 24.IX. Ingen annan svensk art bland guldmalarna lever på poppel så fyndet får anses säkert. Hans och Håkan sökte minor på flera ställen i närheten utan att finna några så med stor säkerhet har arten kommit till Gotland helt nyligen.

Bucculatrix ulmifoliae (M. Hering, 1931) [334a] har aldrig hittats i Norden förut. Våren 2012 fick jag ett mail från Benny Jørgensen i Fåborg, Danmark, att han den 28.VIII.2010

Figur 2. – a) imago av *Bucculatrix ulmifoliae* lundalmskronmal. SUECIA, Gotland, 2 km N Gothems kyrka, 20.VI.2012. Foto: Benny Jørgensen. – b) imago av *B. ulmella* ekkronmal. Schweiz, Bern. Foto: Rudolf Bryner. – c) Den grå kokongen hos *B. ulmifoliae*. Foto: Benny Jørgensen.

– a) *Bucculatrix ulmifoliae* imago. SUECIA, Gotland, 2 km N Gothem church, 20.VI.2012. Photo: Benny Jørgensen. – b) *B. ulmella* imago. Schweiz, Bern. Photo: Rudolf Bryner. – c) The grey cocoon of *B. ulmifoliae*. Photo: Benny Jørgensen.

hade funnit larver på *Ulmus* vid ”Botvaldvg” på Gotland och från dessa kläckt två exemplar av *B. ulmifoliae*. Platsen borde alltså vara Botvaldevik i Gothems församling vid den gotländska ostkusten. Vid ett besök under juli-augusti 2012 sökte Bo Olsson på platsen efter lundalm *Ulmus minor*, som arten enligt litteraturen lever monofagt på, för att möjligen hitta minor av denna för Sverige nya art. Han fann inga minor och inte heller någon lundalm i området. Senare meddelade Benny att fyndplatsen var ”ud til vej 146, ca 2 km nord om Gothem kirke, der hvor vegen går af mod Botvaldvg”. *B. ulmifoliae* (Fig. 2a) liknar till förväxling ekkronmal *Bucculatrix ulmella* Zeller, 1848 (Fig. 2b), och enskilda exemplar kan nog inte särskiljas på annat än genitalierna, såvida man inte har funnit minor och fött upp fjärilar. Minorna liknar mycket dem som almkronmal *B. albedinella* Zeller, 1839 gör, men den arten lever på skogsalm *Ulmus glabra*. De kan också förväxlas med minor av *Ectoedemia heringi* (Toll, 1934), som ännu inte hittats i Norden, men som kanske ändå finns här. Den grå kokongen av *B. ulmifoliae* (Fig. 2c) skiljer

sig från den hos *B. albedinella* som är vitaktig. Ett lämpligt svenskt namn på *B. ulmifoliae* kan vara **lundalmskronmal**.

Argyresthia svenssoni Bengtsson & Johansson, 2011 [343a], nordlig knoppmal, hann inte tas med i årsrapporten från förra året. Den är närmare beskriven av Bengtsson & Johansson (2011a) och läsaren hänvisas till den uppsatsen. För närvarande är arten känd sydligast i Dalarna och nordligast i Torne lappmark. Den är ganska vanlig i terräng med gran norrut, medan tvillingarten *Argyresthia glabratella* (Zeller, 1847), granknoppmal, som också lever på gran, är mer sydlig och nordligast funnen i Jämtland. De kända landskapsfynden finns uppräknade i listan nedan.

Yponomeuta irrorellus (Hübner, 1796), [374], molnspinnmal, var betydligt vanligare för ett par decennier sedan, men fortfarande visar den sig då och då. Under 2012 fick Mats Lindeborg ett ex. på ljus Öland, Runsbäck den 7.VII. Även under 2011 noterades ett exemplar från platsen, så den är säkerligen fortfarande bofast på ön.

Acrolepiopsis betulella (Curtis, 1838) [426a], ramslöksmal, har haft en osäker existens i landet efter dess upptäckt på Gotland 1999 (Svensson 2000). Lokalen vid Vika i Boge socken är möjlig utgången och den andra kända lokalen vid Hejnum Höllar var inte närmare undersökt förrän Bo Olsson den 25.VII fann ytterligare ett exemplar bara 350 m från det förra fyndet han gjorde där 1999.

Agonopterix bipunctosa (Curtis, 1850) [486], ängsskäreplattmal, tillhör kategorin sårbar (VU) på den svenska rödlistan och finns inte överallt där dess värdväxt ängsskära *Serratula tinctoria* växer. Efter att Mats Lindeborg hade funnit flera larver den 16.VI i Blekinge, Gö, Smalasund, fortsatte han att inventera lokaler med värdväxten på några lämpliga kustlokaler norr om Kalmar. Inga angrepp hittades. Däremot fanns det gott om larver på Öland norr om Skärlov vid alvarkanten och likaså nedanför landborgsbranten vid S. Bårby. Från Blekingelokalen fick Mats ut några fjärilar den 24.VIII.

Agonopterix laterella ([Denis & Schiffermüller], 1775) [488], blåklintplattmal. Under det senaste kvartssekklet har det varit tyst om denna art, som har klassats som starkt hotad (EN) i den senaste rödlistan (Gärdenfors 2010). Under senare år har glädjande nog blåklint setts lite oftare i jordbrukslandskapet och inom trädgårdsnärings odlas den här och där. Kanske är blåklintens ”återkomst” en orsak till att Hans Karlsson kan rapportera ett exemplar av denna plattmal från Sm, Kalmar, Kläckeberga den 13-21.V.2009. Exemplaret har stått obestämt då arttillhörigheten har varit oklar, men detta fynd kan vara ett av de första på över 30 år.

Densisa luticiliella (Hübner, 1797) [522a] parkpraktmal, upptäcktes för ett par år sedan som sannolikt nyinvandrad i Skutskärstrakten och är ännu bara känd från nordligaste Uppland och södra Gästrikland. Även i år har den noterats från Skutskär (HHLS, PGAS, BJOS), men Hans Hellberg fruktar, att denna lokal kommer att förstöras genom en planerad ”städning” i form av borttagning av gamla sälgar. Man skulle önska att parkförvaltning eller motsvarande myndigheter medverkade till att den biologiska mångfalden bevaras och inte medvetet inskränks.

Aplota palpella (Haworth, 1828) [544], palpmossmal, är en mycket sällsynt art trots att larven lever på ett sådant trivialt näringssubstrat som mossor, som finns nästan överallt. Kanske är det ändå bara vissa arter av bladmossor som duger. Vid en inventering av Eriksbergs naturreservat utanför Karlshamn i Blekinge under 2012 fann jag arten på två skilda platser den 24.VII resp. 16.VIII. Lokalerna kan betecknas som hållmark med enstaka träd och buskar, och granithällarna var fläckvis täckta med mossor. Kanske hade arten ett bra år då jag även i Danmarksvägens NR i östra Småland fick ett exemplar den 5.VIII. Alla tre exemplaren kom till ljus. Palpmossmal var, så vitt jag vet, tidigare bara känd från Skåne (Kivik och Kjugekull), Halland (Tjolöholm) och Öland (Ismantorpsborg och Strandtorp söder om Borgholm). Denna lilla mal är alltså bara funnen på ca 7 lokaler i Sverige, men mörkertalet bör vara ganska stort då många kustområden och klippiga habitat i inlandet är svåra att nå.

Elachista lugdunensis Frey, 1857 [599a], ljus vitspetsgräsminerarmal, anmäldes som ny för Sverige genom ett fynd på södra Gotland (Svensson 2009). I artikeln finns bilder av delar av hangenitalierna, som bör få en noggrannare förklaring. Transtillautskotten är hos *lugdunensis* smala och böjda men kan inte alltid tjäna som artkaraktär, då dessa utskott också hos tvillingarten *E. bedellella* (Sircom, 1848) kan vara smala som hos *lugdunensis*. Däremot är cornutus hos de båda arterna olika till formen, men de kan vara lika långa. *E. lugdunensis* har en smal, taggformig cornutus, medan den hos *bedellella* är brett triangulär. Denna skillnad har misstolkats av mig och därför ska fynd från Öland utgå. Hittills är alltså *lugdunensis* bara känd från Gotland.

Dichomeris marginella (Fabricius, 1781) [989], vitkantad ennålmal, tillhör en av våra ”trädgårdsarter” men syns sällan. Den är bara funnen i Skåne och Blekinge i sammanlagt högst ett dussin exemplar sedan den först rapporterades i Sverige (Wallengren 1875: 59). Det första moderna fyndet gjordes i Skåne, Fjälkinge 1973 av Sten Wahlström. Under 2011 fann Andreas Grabs ett exemplar vid Hagestad i SO Skåne och Thomas Kraft också ett ex. i Lund 2012, båda fynden verifierade via foton på Artportalen. Arten har även för första gången visat

sig i Kåseberga i enstaka exemplar under 2011 och 2012 (KJCS, KJKS, RYRS, ÖRDS)

Hypatopa inunctella (Zeller, 1839) [800], alskogsförnamal, har återigen påträffats i Danmarksvägens NR i Högsby kommun, Småland. När Hans Karlsson och jag besökte reservatet den 5.VIII kom fyra exemplar på ljus. Fångstplatsen ligger egentligen utanför själva reservatet och habitatet är en myr, där lampan hade placerats i dess kant.

Gnorimoschema valesiella (Staudinger, 1877), [918], tårögd småstävmal, och *G. herbi-chi* (Nowicki, 1864), [921], grånad småstävmal, är båda mycket sällsynta och deras uppträdande i landet är gåtfullt. Göran Palmqvist kan emellertid rapportera att han och Hans Hellberg fann ett ex. av den förra den 7.VII och två exx. av den senare den 8 och 10.VII vid en älvbrink nära Pältsastugan i den nordligaste spetsen av Sverige. På sandmarkerna intill fanns viden men också kattfot *Antennaria* sp. som skulle kunna vara en av värdväxterna för åtminstone *valesiella*. Enligt Göran och Hasse tycks inte dessa arter flyga särskilt mycket utan hålla till nere i vegetationen.

Scrobipalpula tussilaginis (Frey, 1867) [933c], hästhovsmåstävmal, upptäcktes i nordöstra Skåne, Torsebro 2009 som minor med ett kläckt djur året därefter. Platsen har därefter besökts och arten finns kvar på den begränsade lokalen. Arten har också påträffats vid Bäcka-skog i ett grustag och under 2012 fick Hans Hellberg ut ett exemplar från minor insamlade året före. Mycket talar för att *tussilaginis* finns på åtskilliga fler platser i Skåne och troligen hittar den snart lämpliga lokaler (grustag med hästhov i soliga lägen) också i Halland.

Acleris fimbriana Thunberg, 1791) [1089], odonvårvecklare, är en ytterst sällsynt art och troligen finns högst ett 20-tal exemplar noterade från vårt land. Under 23.IX-27.X fann Clas Källander och Nils Ryrholm ett exemplar i Up, Råd-mansö, Bergholmen. Under senare decennier är det framför allt i Uppland arten har påträffats, men ännu har vi inte kommit underfund med dess levnadsvanor.

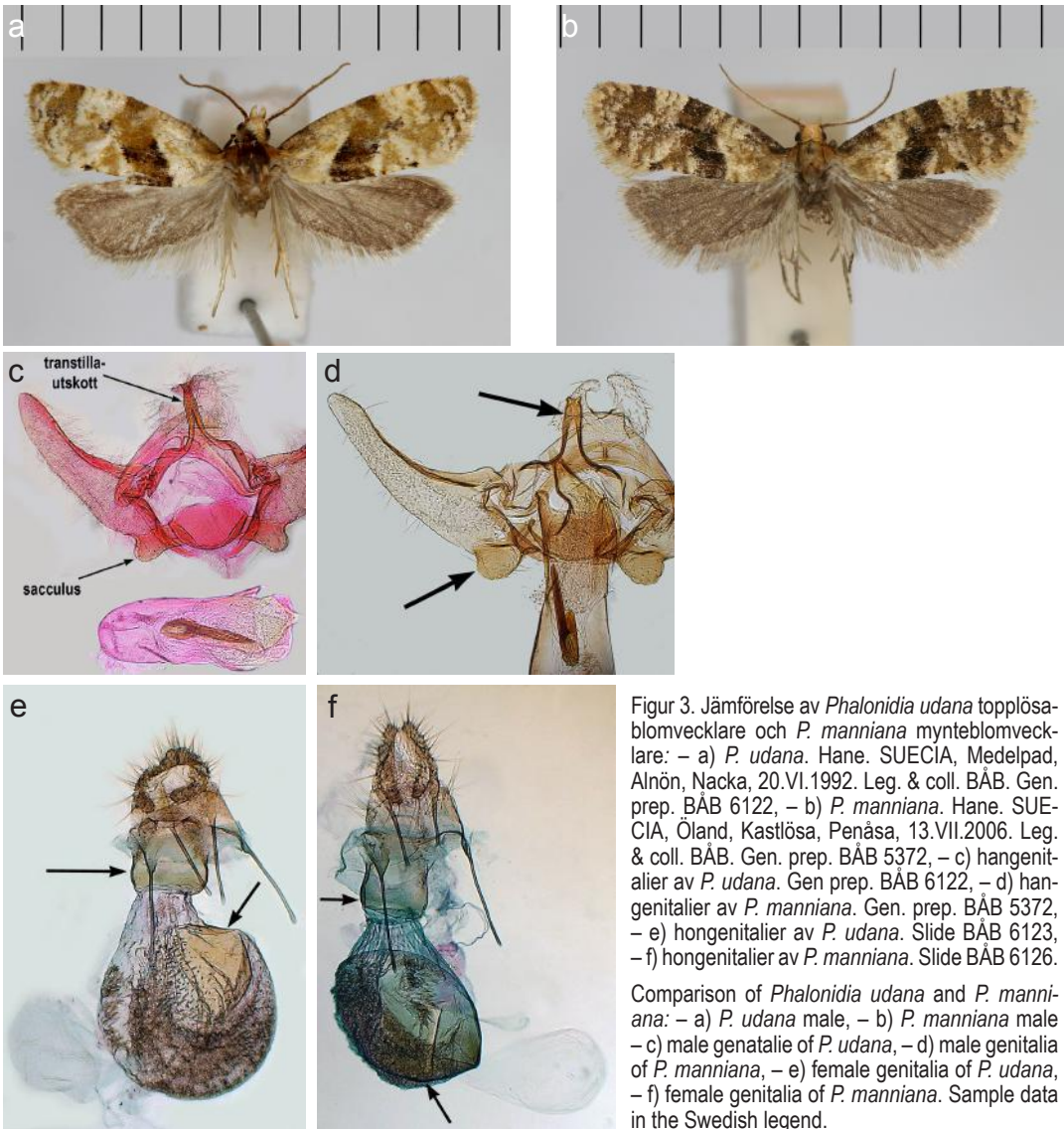
Acleris kochiella (Goeze, 1783) [1083a], almvårvecklare, togs ny för landet av Håkan Elmquist på Gotland i Sproge, Bosarve lövskog den 20.VIII.2006 (1♂). Därefter har Håkan

gjort ytterligare fynd på samma plats: 1♂ den 30.IV.2008 och 1♀ 22.V.2010. Även under 2012 noterades 1 ex. därifrån av Håkan och Lars Imby, ett övervintrat exemplar den 21.V.

Acleris arctica (Guenée, 1845) [1086], arktisk vårvecklare, är av allt att döma en lokal art och bara känd från Härjedalen, Lule och Torne lappmarker i vårt land, även om nordliga arter som kläcks på hösten och övervintrar inte är så väl kända som de i södra Sverige. Därför är man ofta hänvisad till insamling av larver till höstarter när man besöker våra norra trakter. Håkan Elmquist fann några larver den 1.VII i hopspunna skott av lappvide *Salix lapponum* i To. Kiruna, Paksoniemi. Han kläckte ut 2♂♂ och lade märke till, att *arctica* har svarta puppskal till skillnad mot *A. implexana* (Walker, 1863), rostgrå videvårvecklare, som har gulbrunt puppskal och som också lever på lappvide. Färgskillnaden är viktig att notera då honorna av de båda arterna är nästan omöjliga att skilja åt utvändigt.

Cochylimorpha hilarana (Herrich-Schäffer, 1851) [1101], fältmalörtgallvecklare, har i den svenska rödlistan (Gärdenfors, 2010) betraktats som akut hotad (CR). Det senast kända fyndet torde vara ett från Skåne, Åhus 29.VII.1995, en hane funnen av Bo Olsson på ljus. Det näst senaste hittades av mig på Öland, Gårdby, Tornrör på kvällen den 30.VII.1977. I övrigt finns så vitt jag vet bara 37 exemplar kända från Sverige, samtliga funna av Per Benander och Ingvar Svensson, det senaste av dem från 1961 (Björklund, opublicerad databas). Arten upptäcktes som ny för landet i Blekinge, Listerlandet i juli 1939 av Benander. *C. hilarana* bör finnas kvar i landet, men dess situation är uppenbarligen kritisk, trots att den lever på fältmalört *Artemisia campestris*, som finns spridd på torra lokaler i södra Sverige. Kanske är det bästa sättet att finna arten genom att söka efter angrepp på värdväxten på lämpliga lokaler. Den långsträckta gallen i stjälken eller i skottet röjer larvens närvaro (Schütze 1931).

Phalonidia udana Guenée, 1845 [1107a] har nyligen skiljts ut från mynteblomvecklare *Phalonidia manniana* (Fischer von Röslerstam, 1839) på grundval av skillnader i DNA och genitalier (Mutanen et al. 2012a). Även utvändigt finns en viss skillnad, men enskilda exemplar är svåra att artbestämma, i synnerhet om fjärilarna

Figur 3. Jämförelse av *Phalonidia udana* topplösa-blomvecklare och *P. manniana* myntblomvecklare: – a) *P. udana*. Hane. SUECIA, Medelpad, Alnön, Nacka, 20.VI.1992. Leg. & coll. BÅB. Gen. prep. BÅB 6122, – b) *P. manniana*. Hane. SUECIA, Öland, Kastlösa, Penåsa, 13.VII.2006. Leg. & coll. BÅB. Gen. prep. BÅB 5372, – c) hangenitalier av *P. udana*. Gen prep. BÅB 6122, – d) hangenitalier av *P. manniana*. Gen. prep. BÅB 5372, – e) hongenitalier av *P. udana*. Slide BÅB 6123, – f) hongenitalier av *P. manniana*. Slide BÅB 6126.

Comparison of *Phalonidia udana* and *P. manniana*: – a) *P. udana* male, – b) *P. manniana* male – c) male genitalie of *P. udana*, – d) male genitalia of *P. manniana*, – e) female genitalia of *P. udana*, – f) female genitalia of *P. manniana*. Sample data in the Swedish legend.

är slitna. De mörka teckningarna i framvingen hos *P. udana* (Fig. 3a) är genomsnittligt något blekare; exempelvis är tvärbandet renare brunt innanför den mer eller mindre svartfjälliga inramningen, medan tvärbandet hos *P. manniana* (Fig. 3b) inrymmer fler svartaktiga fjäll. Den lilla svarta fläcken vid bakhörnet är ofta tydligare hos *manniana*. I hangenitalierna finns en skillnad i sacculus vid basen av valvan, där den hos *udana* (Fig. 3c) är smalare, mer utstickande

och formar en vinkel mot undre valvakanten på 90° eller mindre. Hos *manniana* (Fig. 3d) är sacculus plattare, bredare och bildar en trubbig vinkel mot valvans underkant. Transtillautskottet är hos *manniana* något kortare än hos *udana*. Variationer förekommer i hangenitalierna och prepareringstekniken kan ge olika utfall, varför vissa exemplar kan vara mycket svåra att bestämma. I hongenitalierna finns den svagt sklerotiserade delen av corpus bursae hos *udana*

Figur 4. *Pristerognatha fuligana* springkornstjälkvecklare på blad av jättebalsamin *Impatiens glandulifera*. SUECIA, Halland, Laholm, Snapparp, c. 28.VI.2012. Foto: Ronny Lindman.

Pristerognatha fuligana. Imago resting on a leaf of *Impatiens glandulifera*. SUECIA, Halland, Laholm, Snapparp, c. 28.VI.2012.

i bakkanten och har där en tydlig kant nära ductus bursae (Fig. 3e), medan denna sklerotisering hos *manniana* ligger i den främre ("undre") delen av corpus bursae och har en skarp kant (Fig. 3f). Mutanen et al. (2012a) anger en viss skillnad i utseendet på antrum hos de båda arterna, där den hos *udana* är bredare, men ibland ser man mellanformer. Larven till *P. manniana* lever i stängeln på myntor *Mentha* eller strandklo *Lycopus europaeus*, medan den hos *udana* lever på topplösa *Lysimachia thyrsoiflora* eller strandlysing *L. vulgaris*. På Riksmuseets sajt, administrerad av Bert Gustafsson (Gustafsson, oktober 2012a), är arten presenterad och där är den rapporterad från Småland, Öland, Södermanland och Uppland. I min egen samling har jag *udana* från Öland, Gotland, Närke och Medelpad. *P. manniana* har jag funnit i Skåne, Blekinge, Småland och Öland. Även andra samlares fynd av de båda arterna finns uppräknade i listan nedan. Riksmuseets sajt har för *manniana* markerat de flesta landskap upp till Ångermanland. *P. udana* har av Bert Gustafsson fått namnet **topplösablomvecklare**.

Olethreutes aurofasciana (Haworth 1811) [1183], gulbandvecklare, har nu hittats på ytterligare en lokal i Sverige. Jan Å. Jonasson fick ett ex. på ljus i Bo, Valla, Sundsby den 24.VII i en

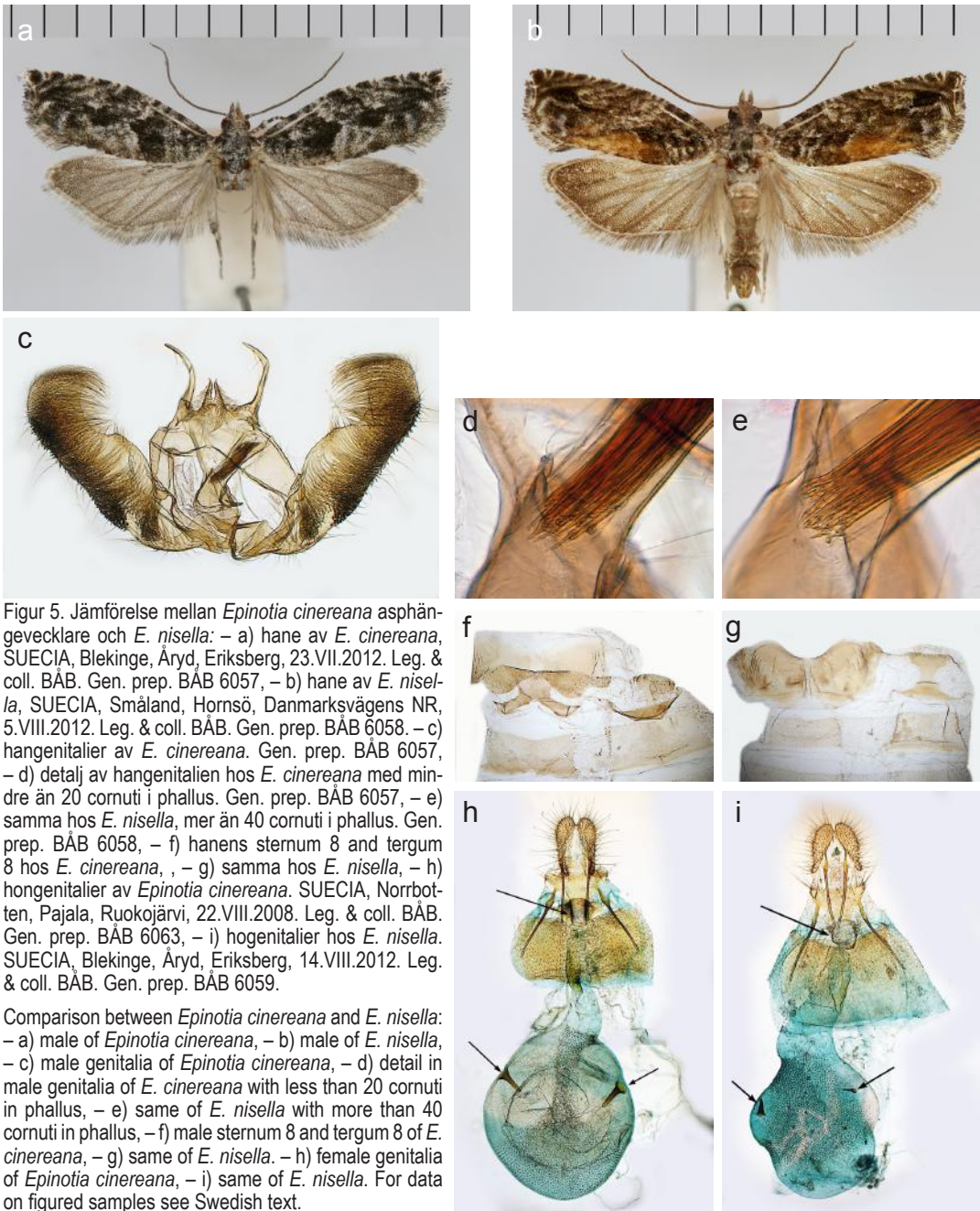
park med gamla grova ekar och bokar. Har arten spridit sig eller har vi "kommit underfund med" var man ska söka den?

Pristerognatha fuligana ([Denis & Schiffermüller], 1775), [1187] springkornstjälkvecklare (Fig. 4) har i vårt land noterats från ytterst få lokaler och hittills bara i Skåne. Den har därför klassats som starkt hotad (EN), då dessutom en av de få kända lokalerna vid Gårö är i förfall. Nu kan man kanske andas ut eftersom arten har upptäckts i Halland. Den är där inte bunden till springkorn *Impatiens noli-tangere* som i Skåne, utan till jättebalsamin *Impatiens glandulifera*. Denna växt, som ursprungligen kommer från Himalaya, har naturaliserats i vårt land som trädgårdsflykting och kan lokalt närmast betraktas som invasiv i Götaland och Svealand. Ronny skriver (något redigerat) i ett mail den 5 juli: "Jag har precis varit och kollat ett balsaminbestånd vid Stjärnarp, alltså några mil från Snapparp [tidigare fyndlokal, förf. anm.], och jag såg fem exemplar, så man kan förmoda att arten är rätt så utbredd här i södra Halland. Lokalerna påminner om varandra och det verkar som att *fuligana* trivs bäst i de varma kanterna och inte inne i det skuggiga. Det kan nog vara värt att kolla upp liknande lokaler på andra platser för jag tror att den mycket väl kan vara förbisedd. De sitter gärna på ovensidan av balsaminblad och är lugnare än den nervösa allmän brokvecklare *Celypha lacunana*." Sammantaget har Ronny och Göran Snygg funnit *fuligana* på fyra fyndlokaler i södra Halland.

Ancylis paludana (Barret, 1871) [1247], sumpvialsikelvecklare, har ytterst få kända lokaler i Sverige. Arten har bara hittats i Blekinge och Norrbotten (Svensson 2011). Att den verkligen har en fast population i Blekinge har Mats Lindeborg konstaterat genom fynd på den tidigare kända lokalen vid Gö, Smalasund den 16.VI, då han hävade ett exemplar i skymningen på en öppen strandäng.

Epinotia cinereana (Haworth, 1811) [1265a] har sedan länge betraktats som en synonym till mångformig aspvecklare *E. nisella* (Clerck, 1759), men en del författare, framför allt i Storbritannien, har hållit den som en god art på grund av värdväxtvalet och ett utseende som avviker från det "normala" för *nisella*. I en nyligen utkommen artikel (Mutanen et al. 2012b)

Figur 5. Jämförelse mellan *Epinotia cinereana* asphän-gevecklare och *E. nisella*: – a) hane av *E. cinereana*, SUECIA, Blekinge, Åryd, Eriksberg, 23.VII.2012. Leg. & coll. BÅB. Gen. prep. BÅB 6057, – b) hane av *E. nisella*, SUECIA, Småland, Hornsö, Danmarksvägens NR, 5.VIII.2012. Leg. & coll. BÅB. Gen. prep. BÅB 6058. – c) hangenitalier av *E. cinereana*. Gen. prep. BÅB 6057, – d) detalj av hangenitalien hos *E. cinereana* med mindre än 20 cornuti i phallus. Gen. prep. BÅB 6057, – e) samma hos *E. nisella*, mer än 40 cornuti i phallus. Gen. prep. BÅB 6058, – f) hanens sternum 8 and tergum 8 hos *E. cinereana*, – g) samma hos *E. nisella*, – h) hongenitalier av *Epinotia cinereana*. SUECIA, Norrbotten, Pajala, Ruokojärvi, 22.VIII.2008. Leg. & coll. BÅB. Gen. prep. BÅB 6063, – i) hogenitalier hos *E. nisella*. SUECIA, Blekinge, Åryd, Eriksberg, 14.VIII.2012. Leg. & coll. BÅB. Gen. prep. BÅB 6059.

Comparison between *Epinotia cinereana* and *E. nisella*: – a) male of *Epinotia cinereana*, – b) male of *E. nisella*, – c) male genitalia of *Epinotia cinereana*, – d) detail in male genitalia of *E. cinereana* with less than 20 cornuti in phallus, – e) same of *E. nisella* with more than 40 cornuti in phallus, – f) male sternum 8 and tergum 8 of *E. cinereana*, – g) same of *E. nisella*. – h) female genitalia of *Epinotia cinereana*, – i) same of *E. nisella*. For data on figured samples see Swedish text.

visas genom undersökning av DNA och genitalmorfologi att de båda är skilda arter. I vissa fall finns mellanformer, som kan vara svåra att

bestämma efter det utvändiga utseendet, men *cinereana* (Fig. 5a) saknar varje spår av bruna fjäll i framvingen, medan *nisella* oftast har så-

Figur 6. *Stenoptilia pneumonanthes* klockgentianafjädemott: – a) Imago. SUECIA, Småland, Lidhult, Örsjön, 8.VIII.2009, – b) Ägg på blommor av klockgentiana *Gentiana pneumonanthes*. SUECIA, Småland, Lidhult, Örsjön, 8.VIII.2009. Foto: Tobias Ivarsson (från Artportalen).

Stenoptilia pneumonanthes: – a) Imago. SUECIA, Småland, Lidhult, Örsjön, 8.VIII.2009, – b) Eggs on flowers of marsh gentian *Gentiana pneumonanthes*. SUECIA, Småland, Lidhult, Örsjön, 8.VIII.2009.

dana (Fig. 5b), men inte alltid. I hangenitalierna finns den viktigaste skillnaden i antalet cornuti i phallus, 13-20 hos *cinereana* (Fig. 5d), 40-50 hos *nisella* (Fig. 5e). Också de sklerotiserade delarna av segment 8 uppvisar vissa olikheter. Den åttonde bukplåten har hos *cinereana* två trubbvinkligt divergerande armar (Fig. 5f), medan samma struktur hos *nisella* består av två tunna lister som är riktade 180° mot varandra (Fig. 5g). I hongenitalierna har ostium två sklerotiserade, parallella kanter hos *cinereana* (Fig. 5h) så att ostium verkar rektangulärt, samt ett par relativt stora signa i corpus bursae. *E. nisella* har däremot ett runt ostium utan särskilt kraftigt sklerotiserad kant, samt två mycket små signa (Fig. 5i). *E. nisella* har rapporterats från nära nog samtliga landskap, men från Lappland bara från Lule lappmark, medan *cinereana* i min samling finns från Skåne, Blekinge, Småland, Öland, Östergötland, Norrbotten och Torne lappmark. På Riksmuseets sajt (Gustafsson, oktober 2012b) är också Uppland markerat. Andra samlares uppgifter finns också inlagda i listan nedan. Troligen förekommer båda arterna över hela Sverige och bådas larver tycks leva i hängen på *Populus* och *Salix*. *E. cinereana* har av Bert Gustafsson fått namnet **asphängevecklare**.

Clavigesta purdeyi (Durrant, 1911) [1335a], tallbarrsvecklare, anmäldes som ny för landet förra året (Bengtsson 2012). Nu har Jonas Waldeck funnit ett exemplar i sin fälla i Sk. Bunkeflostrand under perioden 25-29.VII, det andra kända exemplaret för Sverige. Fotografier av djuret, som Jonas har skickat till mig, visar tydligt att det rör sig om tallbarrsvecklare, som nu får anses ha etablerat sig här.

Cydia lobarzewskii (Nowicki, 1860) [1397a], trädgårdsvecklare, kommer fortsatt till feromon i Stockholmstrakten i juni-juli (PGAS). Den kan nog räknas som bofast där och om klimatförändringen håller i sig påverkas kanske äppelträden i Mälarenregionen inom en snar framtid.

Stenoptilia pneumonanthes (Büttner, 1880) [1479], klockgentianafjädemott (Fig. 6), har bedömts utdöd i den senaste rödlistan (Gärdenfors 2010). Den enda kända lokalen, Skanörs ljun, har spolierats genom de skötselätgärder som genomförts (främst fårbeta). Tobias och Jenny Ivarsson publicerade på Artportalen den 8.VIII.2009 helt överraskande bilder av ägg och fjärl, som inte kunde vara annat än *pneumonanthos*. Rapporten om detta anmärkningsvärda fynd fick vila i avvaktan på mer material. Under 2012 kunde Ronny Lindman, Fredrik Blomqvist

och Göran Snygg finna flera exemplar på den kända lokalen i ett habitat, som utan tvekan bara kunde hysa denna *Stenoptilia*-art. Lokalen är en smal bärd mot Örsjön i Småland nära Lidhult, där det bl.a. växer klockgentiana *Gentiana pneumonanthe*. Kanske kan detta fjädermott hittas på fler platser, då värdväxten finns på många mossar i sydvästra Götaland, men klockgentiana tillhör hotkategorin sårbar (VU), så framtiden för fjädermottet är på sikt hotad.

Acrobasis tumidana ([Denis & Schiffermüller], 1775) [1537], bergkebladsmott, omnämndes i förra årets rapport genom fynd i sydöstra Skåne av Jan-Olof Ördén. Även i år har arten hamnat i Jan-Olofs fällor, vilket visar att den med största sannolikhet nu är bofast i området. Under perioden 23-29.VII kom ett ex. vid Sandhammaren resp. Borrby, och under 13-19.VIII kom ytterligare ett ex. vid Sandhammaren.

Eudonia laetella (Zeller, 1846), [1645], vitt ugglemott, är en sällsynt och uppenbarligen krävande art. Den hittas mest i gamla hagmarker med grova lövträd och kanske är det bara vissa mossor på gamla trädstammar som duger. Det finns i alla fall en plats där arten har en fast population, nämligen hos Nils Forshed i hans trädgård vid Forshem, Skövde. Där har han observerat arten de flesta år från 1995, alltid i juli. Även under 2012 visade sig några exemplar. Glädjande nog kan konstateras, att arten spridit sig i Uppland. Där har fynd noterats från Väddö, Ytterskär ett ex. 27.VI-16.VII (BJOS, KJCS, RYRS), Uppsala, Husbyborg, ett ex 15-18.VII och två exx. 19-31.VII, Rådmansö, Bergholmen, ett ex 16.VI-18.VIII och ett ex. 1-17.VIII, samt Rådmansö, Strömsborg ett ex. 16.VI-18.VIII och fem exx. 19-31.VIII (KJCS, RYRS).

Loxostege turbidalis (Treitschke, 1829), [1672], fältmalörtsmott, kan kanske ha fått fotfäste på Öland och Gotland och möjligen också i Skåne, åtminstone för en period. Per-Eric Betzholtz rapporterar fynd från två platser på östra Öland detta immigrantsvaga år. På Gotland finns följande årsfynd: Hamra, Norebod ett ex. 1.VII och Sundre, Hallbjäns ett ex. 19.V-30.VI (KJCS, KJKS, RYRS).

Perinephela lancealis ([Denis & Schiffermüller], 1775), [1680], lansmott, tycks ha fått ett uppsving under det senaste decenniet. Nya lokaler har upptäckts och det hänger troligen

sammans med spridningen av dess viktigaste värdväxt hampflockel *Eupatoria cannabinum*. Lansmott har tidigare varit en sällan sedd art utanför Skåne, men den har rapporterats ny för Öland (Svensson 1997) samt Halland och Gotland (Svensson 2008). Trots att hampflockel bara finns på någon enstaka ståndort på Gotland har Håkan Elmquist funnit en hona 22.VII på Go. Tofta skjutfält, Blåhäll. Fyndet skulle kunna tyda på att artens larv har kunnat leva på *Stachys*, *Senecio*, *Sium* eller *Teucrium*, värdväxter som enligt litteraturen kan ersätta hampflockel (Palm 1986).

Immigration

Agriphila latistria (Haworth, 1811) [1606], långstreckat gräsmott, är än så länge en skånsk specialitet. Första fyndet gjordes 1991 vid Maglehem (Svensson 1993) och därefter har den noterats vid några tillfällen i södra Skåne. Den tycks dock inte vara årsviss, varför en viss migration kan misstänkas; åtminstone kan en påspädning av en eventuell, individfattig population förmodas. Under 2012 kom ett ex. i en fälla vid Sandhammaren under tiden 13-19.VIII (ÖRDS), samt ett ex. 3-8.IX vid Spraggehusen, Ö Hoby (KJCS, KJKS, RYRS).

Pyrausta aerealis (Hübner, 1793) [1666], sandfältljusmott, migrerar möjligen till Gotland i år: Öja, Austerrum ett ex. 30.VI och Hamra, Norebod sex exx. 1.VII (KJCS, KJKS).

Schlerocoona acutellus (Eversmann, 1842) [1678a], vassvingemott, togs ny för Sverige 2005 (Svensson 2006a). Senare påträffades ett ex. i Halland (Svensson 2007) och under 2012 kom ett ex. i en av Jan-Olof Ördéns fällor (Sk. Borrby 3-8.VII). Så vitt bekant är således bara tre exemplar hittills kända från vårt land.

Ecpyrrhorhoe rubiginalis (Hübner, 1796) [1667a], rödgult ängsmott: Sk. Kåsebergaåsen ett ex. 27.VII-5.VIII, tredje fyndet i landet (KJCS, KJKS, RYRS, ÖRDS).

Nomophila noctuella ([Denis & Schiffermüller], 1775) [1701], nattflymott, brukar vissa år vara mycket riklig, men under senare år har överraskande få fynd registrerats. Under året har dock ca 70 exx. observerats: 1 ex. 25.VII i Bl. Åryd, Eriksberg (BÅBS), 1 ex. vardera 10.VIII och 15.VIII på Gotland (OLBS), 33 exx. 23.VII-

22.X i sydöstra Skåne (ÖRDS), samt ca 30 exx. sammanlagt från Sk, Bl, Go och Sö under juni-november (KJCS, KJKS, RYRS, ÖRDS).

Palpita vitrealis (Rossi, 1794) [1705], vitt sydmott, tillhör ett släkte med ca 150 arter hörande främst till de tropiska och subtropiska områdena (<http://en.wikipedia.org/wiki/Palpita>). En av arterna når numera nästan varje år vårt land genom sin benägenhet för migration. Jan-Olof Ördén fick ett ex. vardera under perioderna 18-25.IX resp. 12-21.X i Skåne, Sandhammaren.

Införd art

Cacoecimorpha pronubana (Hübner, 1799) [1019a], tropikbredvecklare, är närmast känd från Danmark men har sin egentliga utbredning i tropiska och subtropiska områden. Den anges vara polyfag och kan ibland göra skador på odlade växter såsom olivträd. Hans Hellberg har rapporterat fynd av dennavecklare i samband med inköp av en jul-en, där larven hade angripit skottspetsar. Två exemplar kläcktes ut och detta är de första fynden från Sverige. Mer information om denna art kan fås hos Svensson (2006b).

Nya landskapsfynd

(arter nya för landet och landskap **fetstil**, årtal före 2012 understruken)

29. *Stigmella luteella*. **Vs** (HHLS).
 31. *Stigmella alnetella*. **Vs** (HHLS).
 34. *Stigmella aceris*. **Go** (HHLS, EQTS).
 36. *Stigmella catharticea*. **Vs** (HHLS).
 74a. *Stigmella speciosa*. **Vg** strykes (BÅBS, missuppfattning).
 95. *Ectoedemia atrifrontella*. **Go** (OLBS).
 98. *Ectoedemia intimella*. **Vs** (HHLS).
 105. *Ectoedemia angulifasciella*. **Vg** 1966 (JOJS).
 107. *Ectoedemia arcuatella*. **Bo** (JOJS).
 124. *Nemophora minimella*. **Go** (KJCS), **Bo** (JOJS).
 128a. *Nemophora congruella*. **Ha** (LNYS).
 131. *Adela croesella*. **Me** (GFJS).
 147. *Lampronia flavimitrella*. **Gä** (KJCS).
 155. *Tischeria marginata*. **Up** 1981 och senare (HHLS).
 158. *Tischeria angusticoella*. **Ha** 2011 (JOJS).
 224. *Niditinea striolella*. **Gä** (KJCS).
 292. *Phyllonorycter esperella*. **Up** (HHLS).
 316. *Phyllonorycter apparella*. **Go** (OLBS).
 316a. *Phyllonorycter populifoliella*. **Go** (EQTS, HHLS).

361b. *Cameraria ohridella*. **Vs** (HHLS).

334a. *Bucculatrix ulmifoliae*. Go (Benny Jørgensen).

343. *Argyresthia glabratella*. Hittills funnen i **Sk, Bl, Ha, Sm, Öl, Go, GS, Ög, Vg, Bo, Ds, Sö, Up, Vs, Dr, Gä, Jä**. Fynd från Ån bör verifieras.

343a. *Argyresthia svenssoni*. Hs (BÅBS), **Me** (BÅBS), **Hr** (BÅBS, OLBS), **Jä** (BÅBS), **Ån** (BÅBS), **Nb** (BÅBS), **Pi** (BÅBS), **Lu** (OLBS), **To** (BÅBS, OLBS).

360. *Argyresthia glaucinella*. **Bo** (JOJS).

379. *Euhypnometoides ribesiella*. **Nb** (GNBS).

425. *Digitivalva arnicella*. **Bo** (JOJS).

427. *Acrolepia autumnitella*. **Bl** (LTSS).

437. *Leucoptera lustratella*. **Sö** (Björn Karlsson).

469. *Depressaria emeritella*. **Dr** (LAWS).

475. *Depressaria silesiaca*. **Gä** (KJCS, RYRS).

516. *Ethmia pusiella*. **Go** (KJCS, RYRS).

544. *Aplota palpella*. **Bl, Sm** (BÅBS).

603. *Elachista serricornis*. **Vg** 2008 (JOJS).

620. *Coleophora limosipennella*. **Ha** (LNYS).

735. *Coleophora nutantella*. **Ha** 1987 (JOJS, leg. Erik Djurvall).

755. *Mompha langiella*. **Bl** (BÅBS).

764. *Mompha lacteella*. **Öl** (KSMS), **Vs** (LAWS, MAIS).

778. *Limnaecia phragmitella*. **Me** (GFJS).

849. *Recurvaria leucateella*. **Dr** (Håkan Sandin, genom LAWS).

858. *Teleiodes saltuum*. **Sm** (KSMS).

864. *Teleiodes flavimaculella*. **Bo** (JOJS).

885. *Chionodes ignorantella*. **Up** (GNBS).

886. *Chionodes tragicella*. **Sm** (KSMS).

887. *Chionodes lugubrella*. **Ha** (RYRS).

888. *Chionodes luctuella*. **Me** (GFJS).

897. *Neofaculta infernella*. **Ha** (JOJS, leg. JOJS, Uno Unger och UMSS).

1096. *Acleris emargana*. **Bl** (LTSS). Arten har varit anmäld från landskapet, men sammanblandning med tvillingarten *A. effractana* gör att tidigare uppgifter har varit osäkra.

1096a. *Acleris effractana*. **Sm** (KSMS).

1107. *Phalonidea manniana*. **Sk** (BÅBS, GNBS, OLBS), **Bl** (BÅBS, GNBS), **Ha** (GNBS, PGAS), **Sm** (BÅBS, GNBS), **Öl** (BÅBS, GNBS, PGAS), **Go** (GNBS), **GS** (GNBS, PGAS), **Ög** (GNBS), **Vg** (GNBS), **Bo** (GNBS), **Sö** (GNBS, PGAS), **Nä** (GNBS), **Up** (GNBS), **Vs** (GNBS, PGAS), **Vr** (GNBS), **Dr** (GNBS), **Gä** (GNBS), **Md** (GNBS), **Ån** (GNBS).

1107a. *Phalonidea udana*. Sk (OLBS, PGAS), **Öl** (BÅBS, GNBS, KSMS, OLBS), **Go** (BÅBS, OLBS, PGAS), **GS** (PGAS), **Sö** (GNBS, PGAS), **Up** (GNBS, PGAS), **Vs** (PGAS), **Me** (BÅBS).

1116. *Archips xylosteanus*. **Dr** (LAWS).

1185. *Pristerognatha fuligana*. **Ha** (LNYS).

1265. *Epinotia nisella*. **Sk** (KSMS, PGAS), **Bl** (BÅBS, GNBS), **Ha** (GNBS), **Sm** (BÅBS, GNBS, KSMS), **Öl** (BÅBS, KSMS, PGAS), **Go** (PGAS), **Gs** (GNBS), **Ög** (GNBS), **Vg** (GNBS), **Bo** (GNBS), **Ds** (GNBS), **Sö** (GNBS, PGAS), **Nä** (GNBS), **Up** (GNBS, PGAS), **Vs** (GNBS), **Vr** (GNBS), **Dr** (BÅBS, GNBS), **Gä** (GNBS), **Hs** (GNBS), **Hr** (GNBS), **Jä** (GNBS), **Md** (GNBS), **Än** (GNBS), **Vb** (GNBS), **Nb** (GNBS), **Lu** (GNBS), **To** (BÅBS, GNBS, OLBS, PGAS).
- 1265a. *Epinotia cinereana***. **Sk** (BÅBS), **Bl** (BÅBS), **Ha** (RYRS), **Sm** (BÅBS, KSMS), **Öl** (BÅBS, KSMS, PGAS), **Ög** (BÅBS), **Sö** (PGAS), **Up** (GNBS), **Nb** (BÅBS), **To** (BÅBS, OLBS, PGAS).
1275. *Epinotia mercuriana*. **Än** (Lars-Olof Grund).
1294. *Gypsonoma nitidulana*. **Öl** (LTSS).
- 1317a. *Eucosma fulvana*. **Sm** (KSMS).
- 1335a. *Clavigesta purdeyi*. **Sk** (Jonas Waldeck).
1347. *Selenodes karelica*. **Ds** (Raimo Neergaard).
1352. *Strophedra nitidana*. **Go** (KJCS, KJKS).
1364. *Pammene populana*. **Vs** (LAWS).
1379. *Cydia amplana*. **Öl** (Birgitta Andersson), **Go** (KJCS, KJKS, RYRS).
1415. *Dichrorampha obscuratana*. **Dr** (KAHS).
1479. *Stenoptilia pneumonanthes*. **Sm** 2009 (Tobias Ivarsson, LNYS).
1512. *Oncocera semirubella*. **Dr** (Kalle Bergström, genom LAWS), **Nb** (GNBS).
1513. *Laodamia faecella*. **Ha** (RYRS).
- 1516a. *Scotia fumella*. **Öl** 2011 och 2012 (BZZS), **Up** (KJCS, RYRS).
1530. *Metriostola betulae*. **Hr** (BIPU, KJCS, RYRS).
1539. *Acrobasis consociella*. **Gä** (KJCS, RYRS).
1560. *Phycitodes binaevella*. **Ha** (UMSS).
1565. *Plodia interpunctella*. **Ög** (Kjell Antonsson).
1580. *Acentria ephemerella*. **Gä** (KJCS).
1613. *Catoptria osthederi*. **Gä** (RYRS).
1626. *Pediasia contaminella*. **Up** (KJCS, RYRS).
1639. *Witlesia pallida*. **Dr** (Håkan Sandin, genom LAWS).
1646. *Evergestis limbata*. **Dr** (Kalle Bergström, genom LAWS).
1678. *Ostrinia nubilalis*. **Dr** (LAWS).
1683. *Phlyctaenia stachydalis*. **Gä** (KJCS).
1690. *Nascia ciliialis*. **Up** (KJCS, RYRS).
- 1703b. *Duponchelia fovealis* **Dr** (LAWS).

Insamlare, observatörer och rapportörer

Birgitta Andersson (Färjestaden), Kjell Antonsson (Linköping), Kalle Bergström, BIPU=Pavel Bina, BJOS=Jan-Olov Björklund, BZZS=Per-Eric Betzholtz, BÅBS=Bengt Åke Bengtsson, Erik Djurvall, EQTS=Håkan Elmquist, FHDS=Nils Forshed, GFJS=Östen Gardfjäll, Lars-Olof Grund (Offerdal),

GNBS=Bert Gustafsson, Stefan Göransson (Karlskoga), HHLS=Hans Hellberg, IMBS=Lars Imby, Tobias Ivarsson (Ormesberga), JOJS=Jan Å. Jonasson, Benny Jørgensen (Danmark), Björn Karlsson (Strängnäs), KAHS=Hans Karlsson, Ole Karsholt (Danmark), KJCS=Clas Källander, KJKS=Karl Källander, KSMS=Peter Koch-Schmidt, LAWS=Sven Larsson, LNYS=Ronny Lindman, LTSS=Mats Lindeborg, MAIS=Jan-Erik Malmstigen, Raimo Neergaard (Karlstad), OLBS=Bo Olsson, PGAS=Göran Palmqvist, RYRS=Nils Ryrholm, Håkan Sandin, UMSS=Magnus Unger, Jonas Waldeck (Ljungsbro), ÖRDS=Jan-Olof Ördén, Niklas Österberg (Uppsala).

Litteratur

- Bengtsson, B.Å., Johansson, R. & Palmqvist, G. 2008. Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Fjärilar: Käkmalar-säckspinnare. Lepidoptera: Micropterigidae-Psychidae. – ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Bengtsson, B.Å. & Johansson, R. 2011a. Review of the unicolorous species of the subgenus *Blasototere* (Lepidoptera, Argyresthiidae) with descriptions of *Argyresthia svenssoni* sp.n. and *A. kulfani* sp.n. – Ent. Tidskr. 132: 257-274.
- Bengtsson, B.Å. & Johansson, R. 2011b. Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Fjärilar: Bronsmalar-rullvingemalar. Lepidoptera: Roeslerstammidae-Lyonetidae. – ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Bengtsson, B.Å. 2012. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 2011. – Ent. Tidskr. 133: 65-78.
- Cederholm, L. 1978. Namnkoder – ett förslag till enhetliga personangivelser inom biologin. – Ent. Tidskr. 99: 135-141.
- Cederholm, L. 1991. Svenska Zoolog-listan. – Stencil. Zoologiska Museet i Lund.
- Gustafsson (oktober 2012a). http://www2.nrm.se/en/svenska_fjarilar/p/phalonidia_udana.html
- Gustafsson (oktober, 2012b). http://www2.nrm.se/en/svenska_fjarilar/e/epinotia_cinereana.html
- Gärdenfors, U. (ed.) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010. – Artdatabanken, SLU, Uppsala.
- Mutanen, M. et al. 2012a. DNA barcodes reveal that widespread European tortricid moth *Phalonidia manniana* (Lepidoptera: Tortricidae) is a mixture of two species. – Zootaxa 3262: 1-21.
- Mutanen, M. et al. 2012b. *Epinotia cinereana* (Haworth, 1811) bona sp., a Holarctic tortricid distinct from *E. nisella* (Clerck, 1759) (Lepidoptera: Tortricidae: Eucosmini) as evidenced by DNA barcodes, morphology and life history. – Zootaxa 3318: 1-25.

- Palm, E. 1986. Nordeuropas Pyralider. Danmarks dyreliv. Bnd 3. – Fauna Bøger, Köpenhamn.
- Schütze, K.T. 1931. Die Biologie der Kleinschmetterlinge. – Frankfurt am Main.
- Svensson, I. 1993. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 1992. – Ent. Tidskr. 114: 29-35.
- Svensson, I. 1997. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 1996. – Ent. Tidskr. 118: 29-41.
- Svensson, I. 2000. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 1999. – Ent. Tidskr. 121: 1-12.
- Svensson, I. 2006a. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 2005. – Ent. Tidskr. 127: 9-20.
- Svensson, I. 2006b. Nordens vecklare. The Nordic Tortricidae. – Entomologiska Sällskapet i Lund.
- Svensson, I. 2007. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 2006. – Ent. Tidskr. 128: 43-57.
- Svensson, I. 2008. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 2007. – Ent. Tidskr. 129: 15-28.
- Svensson, I. 2009. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 2008. – Ent. Tidskr. 130: 61-72.
- Svensson, I. 2011. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 2010. – Ent. Tidskr. 132: 55-68.
- Svensson, I., Elmquist, H., Gustafsson, B., Hellberg, H., Imby, L. & Palmqvist, G. 1994. Catalogus lepidopterorum sueciae. – Naturhistoriska Riksmuseet & Entomologiska föreningen, Stockholm.
- Svensson, I. & Palmqvist, G. 1990. Förteckning över svenska fjärilsnamn. – Entomologiska föreningen, Stockholm.
- Wallengren, H. D. J. 1875. Species Tortricum et Tinearum Scandinaviae. – Bihang till K. Svenska Akad. Handlingar, Band 3, N:o 5. Stockholm.

Internetkällor

<http://www.smhi.se/klimatdata>

http://www2.nrm.se/en/svenska_fjarilar/e/epinotia_cinereana.html

Liten gnagmanual

Ehnström, B. & Bjelkefelt, M. 2013. Signalarter bland bark- och vedlevande insekter i norra Sverige. – Fältbiologernas förlag. 80 sidor. ISBN: 978-91-1086-5. Pris ca 160 kr.

Jag har fått i min hand ett litet häfte, utgivet av Fältbiologerna, och som är baserat på Bengt Ehnströms och Rune Axelssons fantastiska bok om insektsgnag som gavs ut 2002. Det är en trevlig liten sak, den väger bara 128 gram i stället för 1,4 kilo för gnagboken, och slinker lätt ner i väskan eller i en större ficka. Den kan beställas genom att skicka ett mail till Fältbiologernas förlag forlag@faltbiologerna.se, ringa telefon 026-610 670, eller via bokhandeln.

Boken är gjord för fältbruk. Runt 40 vedlevande insekter i boreal skog är beskrivna. De som valts ut anses ha signalvärde och lämnar

identifierbara spår. I mitt personliga tycke finns det kanske lite väl mycket omkringliggande allmän text, jag hade gärna sett några arter till i stället, men målgruppen är den nyfikna nybörjaren, och då är det lilla häftet förträffligt. Rekommenderas varmt till alla.

Per Löfgren